

Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactgegevens

nijmegen.nl/contact

Ons kenmerk

E25.001308

Datum 20 mei 2025
Onderwerp koersdebatten

Geachte leden van de raad,

Op 9 april voerde u debatten over de koers voor 2026, op vijf thema's. Deze debatten vormden een belangrijke stap in het proces om als raad vroeger betrokken te zijn bij het bepalen van de koers voor de volgende jaren. Als college kijken wij terug op mooie inhoudelijke gesprekken, in een prettige sfeer waarin goed naar elkaar geluisterd werd en wij ons uitgenodigd voelden om te reflecteren op uw inbreng.

Zoals afgesproken, zetten wij in deze brief op een rij wat wij zien als richtinggevende uitspraken van uw raad voor de koers 2026. Daarna overwegen wij of dit in onze interpretatie een wijziging van de huidige koers betekent en zo ja, welke.

Groei van de stad

In dit debat is gesproken over het volgende dilemma:

De groei van de stad mag met zich meebrengen dat de stad een volledig ander aanzicht en karakter krijgt.

vs:

Het bestaande karakter van de stad moet behouden blijven, ook als dat ten koste gaat van de groei van de stad en de bijbehorende ontwikkeling van de brede welvaart en het voorzieningenniveau.

Ook heeft u gesproken over afwegingen bij ruimtelijke keuzes. In het debat refereerde u regelmatig aan de geactualiseerde omgevingsvisie, waarvan het ontwerp begin april ter inzage gelegd is.

Als richtinggevend maken wij allereerst op uit het debat dat het ruimtelijk karakter van Nijmegen wat uw raad betreft, mag veranderen. Hoogbouw en verdichting zijn opties om de groei van de stad te accommoderen. Goede randvoorwaarden, zoals bereikbaarheid met OV en voldoende groen, vindt u van groot belang en u vraagt om weloverwogen keuzes, die ook bijdragen aan onder het type werkgelegenheid dat we in onze stad wensen. U vindt het belangrijk om ook sociale doelen zoals gezondheid, cohesie en kansen

voor mensen te realiseren door ruimtelijke ontwikkeling en een meerderheid van uw raad vindt dat er in gebiedsontwikkeling meer aandacht moet zijn voor biodiversiteit. Ook vraagt u oog te blijven houden voor herstructurering van bestaande gebieden en waar nodig extra te investeren in stadsdelen waar u een te groot verschil met de rest van de stad ervaart.

Het sociale karakter en de leefbaarheid moeten juist blijven zoals ze zijn, deze mogen zeker niet verslechteren. U verwacht dat (extra) voorzieningen, in bestaande wijken en nieuw te ontwikkelen gebieden, hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Actieve sturing op betaalbaar wonen wordt door een meerderheid van de aanwezige raadsleden gesteund. Uw raad wil de beschikbare instrumenten daarvoor inzetten en bij rijk pleiten voor meer sturingsmogelijkheden voor gemeenten. Welke dat zijn, heeft u niet concreet benoemd.

Bereikbare stad

In dit debat was het centrale dilemma:

De groei van de stad maakt dat we prioriteit moeten geven aan de ontsluiting van de stad met grootstedelijke infrastructuur, ook als dat ten koste gaat van ruimte voor andere functies, zoals groen, ontmoeten, parkeren etc.

vs.

Realisatie van de nabije stad, met ruimte-efficiënte en duurzame mobiliteit krijgt prioriteit boven ontsluiting van de groeiende stad.

Uw raad vindt beide belangrijk, bleek in het debat. Alle fracties zien de noodzaak van goede ontsluiting van de stad op de regio en de rest van het land. Verder hecht u veel belang aan OV van goede kwaliteit. Bouwen rond OV-knooppunten, met name spoor, ziet uw raad als een manier om voor veel mensen goed OV binnen handbereik te brengen. En in zijn algemeenheid streeft u ernaar dat OV in meer situaties een volwaardig alternatief voor de auto kan zijn, qua snelheid, fijnmazigheid e.d. U roept ons college op om snelheid te maken met het realiseren van goede stadsrandhubs en goed OV. Dat is voorwaardelijk en een deel van uw raad vindt dat dit eerst op orde moet zijn, inclusief goede transferia, voordat er ingrepen worden gedaan om de auto minder ruimte te geven, zoals wegen versmallen.

Een aantal partijen roept het college te kiezen voor investeren in alle modaliteiten. Zij hebben de voorkeur voor balans, waarbij zij ook investeringen in autobereikbaarheid belangrijk vinden, om inwoners en bedrijven te faciliteren en voorzieningen levensvatbaar te houden. Tegelijkertijd moeten de alternatieven voor de auto aantrekkelijker worden. Andere partijen kiezen ervoor minder ruimte te geven aan auto en parkeren en zien meer oplossingen in het concept van de nabije stad en/of kiezen principieel voor groen.

Sociale stad

Voor dit debat was het volgende dilemma geformuleerd:

We blijven alle individuele zorg en ondersteuning leveren voor alle kwetsbare inwoners, ook als dat ten koste gaat van collectieve voorzieningen in de stad.

vs.

We blijven de collectieve voorzieningen op peil houden, ook als dat ten koste gaat van de zorg en ondersteuning die we bieden aan kwetsbare inwoners.

Alle aanwezige raadsleden vinden sterke collectieve voorzieningen belangrijk. Dat vinden wij een belangrijke richtinggevende uitspraak. Deze bevorderen in de visie van uw raad de sociale cohesie, het omzien naar elkaar en de zelfredzaamheid van mensen. Uw raad is ervan overtuigd dat goede collectieve voorzieningen een preventieve werking hebben op zorgvraag en mogelijkheden bieden om collectief, in plaats van individueel aanbod te realiseren voor lichtere zorgvragen. Dit alles draagt eraan bij dat er voldoende middelen blijven voor zorg voor mensen die deze het hardst nodig hebben. Er is de wens om de opbrengst van preventie te berekenen en deze te investeren in de sociale basis en zorg, maar het instrumentarium daarvoor ontbreekt.

De raadsleden die deelnamen aan het debat zijn zich ervan bewust dat we moeten hervormen om de stijgende kosten te beheersen, dat we niet door kunnen gaan zoals we gedaan hebben, vanwege de kosten en de krappe arbeidsmarkt. Tegelijkertijd spreken veel fracties de zorg uit dat de meest kwetsbare/zorgbehoevende mensen hierdoor benadeeld kunnen worden. In het gesprek klonk bereidheid door om maatregelen te nemen, binnen en buiten het sociaal domein, als de tekorten verder oplopen. Welke maatregelen varieert. Genoemd zijn ingrepen in de zorg, lastenverhoging of inzet van de saldireserve, maar er is geen keuze gemaakt of richting gekozen uit de genoemde opties.

Ongelijk investeren (in mensen, wijken e.d.) om kansen gelijk te maken, kan op veel draagvlak rekenen, evenals het rijk blijven aanspreken op zijn verantwoordelijkheid voor voldoende middelen voor het sociaal domein.

Er is behoefte aan een bredere visie op armoedebestrijding: minder symptoombestrijding en versnippering- en aan in gesprek blijven met ons college over duurzame keuzes en oplossingen voor jeugdhulp en Wmo, zoals de bestedingsruimtes. Later dit jaar komen wij met een visie op financiële bestaanszekerheid en we zeggen toe dat we met uw raad in gesprek blijven over keuzes in het sociaal domein.

Menselijke maat en groeiende gemeentelijke overheid

Het dilemma voor dit debat is:

De groei van de stad vereist een gemeentelijke overheid (bestuur en organisatie) die qua omvang, kwaliteit en professionaliteit van de organisatie meegroeit.

vs.

De gemeentelijke overheid (bestuur en organisatie) moet compact en nabij blijven, ook als daarmee aan kwaliteit wordt ingeboet.

Ook hadden raadsfracties vragen gesteld over de toegankelijkheid van de gemeentelijke overheid en de menselijke maat.

In het gesprek blijkt dat een meerderheid van uw raad het vooral belangrijk vindt dat inwoners en bedrijven makkelijk in contact kunnen komen met de gemeente; dat de

overheid toegankelijk is voor iedereen en dat er voor iedereen een passende manier is om in contact te komen: langskomen, bellen, via internet e.d. Kwalitatief goede dienstverlening en betrouwbaarheid zijn voor uw raad belangrijke waarden. Nabijheid kan bijdragen aan toegankelijkheid en goede dienstverlening. Er was geen meerderheid voor hetzij een zo compact mogelijke overheid, dan wel een met de groei van de stad meegroeierende overheid. Uw raad wil sturen op taken, niet zozeer op de omvang van de organisatie. U verwacht efficiency van digitalisering.

Verschillende fracties hebben zich uitgesproken over de rol van de gemeentelijke overheid. De discussie ging over de vraag of we uit moeten gaan van de autonomie van de Nijmegenaar of in onze dienstverlening proactief zijn en het gebruik van regelingen en voorzieningen stimuleren. De fracties denken hier verschillend over, er was geen uitgesproken gezamenlijke voorkeur voor een van beide richtingen.

Gemeentelijke inkomsten en financiële sturing

Bij dit onderwerp was het volgende dilemma geformuleerd voor het debat:
Een voorname taak is het ondersteunen van onze inwoners die dat nodig hebben. Hierop gaan we niet terugnemen en hanteren we het principe van de sterkste schouders, de zwaarste lasten, ook als dat betekent dat we belastingen voor inwoners en bedrijven substantieel moeten verhogen.

vs.

We wentelen onze financiële knelpunten niet af op onze inwoners, ook niet als dat betekent dat we moeten bezuinigen.

Veel partijen nemen in dit debat een middenpositie in en brengen vooral nuances aan. Er is weinig steun voor lastenverhoging en weinig steun voor bezuinigen. Verdieping van het debat, door een gesprek over kerntaken levert geen uitgesproken richting op. Volgens de meeste fracties houdt de gemeente zich al bezig met kerntaken. Nijmegen moet een sociale stad met ambitie blijven. Uw raad maakt vooraf ook geen keuze voor extra investeren in bepaalde taken die uw raad belangrijk vindt, bv. klimaatadaptatie, zoals een van de fracties had ingebracht voor het debat.

Conclusies voor de koers 2026 en verder

Concluderend zien wij dat de debatten over alle thema's ons op hoofdlijnen richting geven en dat uw raad de eerder ingezette koers wil voortzetten. Uw richtinggevende uitspraken over de groei van de stad sluiten aan bij de voorgestelde koers in de geactualiseerde omgevingsvisie. In de ontwerp-omgevingsvisie heeft ons college benoemd dat Nijmegen een groeiende stad is en de ambitie om in 2050 een nabije en rechtvaardige stad te zijn. Als het gaat om bereikbaarheid zoekt ook uw raad naar balans tussen de verschillende modaliteiten.

Uw raad steunt de koers voor het sociaal domein, om de sociale basis te versterken, meer collectief ondersteuningsaanbod te ontwikkelen en meer lichte ondersteuning door de buurtteams te laten verzorgen. Zo kunnen we zorgvuldig hervormen, de kracht van

mensen en gemeenschappen versterken en zorgen dat zorg beschikbaar blijft voor de mensen en op de plekken waar deze het hardst nodig is.

In onze visie op dienstverlening, die wij binnenkort aan uw raad voorleggen, gaan wij in op belangrijke principes bij dienstverlening, zoals betrouwbaarheid, transparantie en communicatie. En ook in het debat over gemeentelijke inkomsten en financiële sturing, zagen we een bevestiging van de ingezette koers.

Daarop zullen wij dan ook voortbouwen in de Stadsbegroting. In alle debatten hebben we ook verschillende politieke standpunten gehoord, maar geen meerderheden voor aanpassingen van de koers, of concrete andere prioriteiten.

Ook met deze opbrengst, zullen we wel keuzes moeten blijven maken. In een stad waar ruimte schaars is, kunnen we niet alle functies en vervoerswijzen optimaal de ruimte geven. In het sociaal domein zullen we keuzes moeten blijven maken, die niet altijd makkelijk zullen zijn. Voor ons niet en voor uw raad niet. En het is niet realistisch om te verwachten dat we meer werk met minder mensen kunnen doen, ook niet door digitalisering. Hoe meer ambities, hoe groter de overheid.

Als college spreken wij tijdens onze werkconferentie op 27 mei over de koers voor 2026 en de voorbereiding van de Stadsbegroting. Eventuele voorstellen die voor de koers van belang zijn, zullen wij opnemen in onze brief aan uw raad over de effecten van de meicirculaire gemeentefonds. Als de meicirculaire op tijd gepubliceerd wordt, ontvangt u deze brief nog voor het zomerreces. De brief over de grondslagen en uitgangspunten voor de begroting, ontvangt u zeker voor het zomerreces.

Verder maken wij in de Stadsbegroting transparant wat de mate van beleidsvrijheid is bij de verschillende doelen uit de doelenboom. Dat geeft uw raad meer inzicht in de budgetten die gekoppeld zijn aan de doelen en de mogelijkheden om ombuigingen te realiseren, als uw raad dit wenst. Wij hopen dat dit alles bijdraagt aan een constructief begrotingsdebat komend najaar.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester